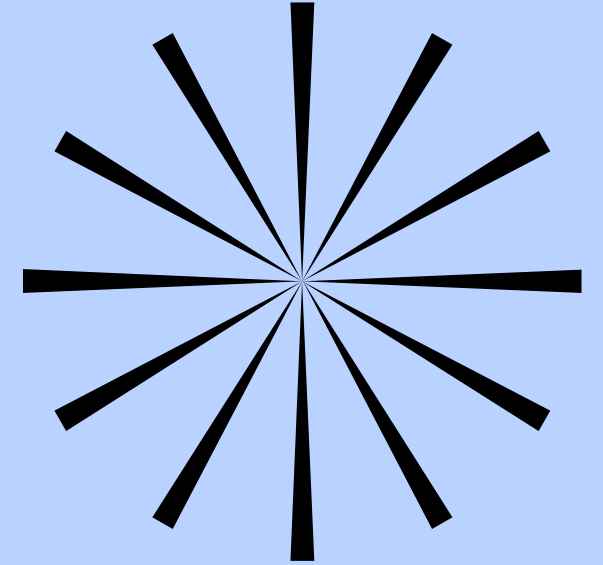

Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan luku 32.20 Uudistuminen ja vähähiilisyyys

Valtiovarainvaliokunnan työ- ja elinkeinojaosto 4.10.2024

KATI KOPONEN, Ilmastopaneelin jäsen

Erikoistutkija, VTT

Ilmastopolitiikan tilanne

- Ilmastovuosikertomus toteaa jo toista vuotta peräkkäin: lisätoimia tarvitaan lakisääteisten ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi
- Nykykehityksellä vaarassa ovat:
 1. Ilmastolain kansallinen –60 % päästövähennys 2030 mennessä (huom. ensimmäistä kertaa!)
 2. EU:n LULUCF-asetuksen tavoitteet 2021-2030
 3. EU:n taakanjakosektorin tavoite –50 % 2030 mennessä
 4. Ilmastolain kansallinen hiilineutraaliustavoite 2035
- Ilmastovuosikertomus 2024 toteaa yksiselitteisesti, että ilmastolain mukaisten suunnitelmien toimeenpanoon ei ole ohjattu tarvittavia resursseja.
- Vuoden 2025 talousarvio herättää huolen ilmastotoimien rahoituksen riittävydestä; Ilmastopaneeli peräänkuuluttaa hallituksen arviota siitä, miten suunniteltu rahoitus riittää toteuttamaan ilmastolain mukaiset suunnitelmat ja ilmastolain sekä EU-velvoitteiden mukaiset tavoitteet.

TEM:n hallinnonala, luku 32.20:

- Vihreän siirtymän edistäminen erityisesti puhtaan energian, sähköistymisen ja vetytalouden osalta, sekä energiakäytön tehostaminen ovat TEM:n hallinnonalan avaintemoja Suomen 2030 ilmastotavoitteiden sekä 2035 hiilineutraaliustavoitteen kannalta.
- Haasteita päästövähennysten saavuttamisessa on erityisesti taakanjakosektorilla, jonka päästöt liittyvät monilta osin TEM:n hallinnonalaan, kuten liikennesektorin jakeluvelvoitteeseen sekä teollisuuden energiatehokkuustoimiin. Lisäpainetta taakanjakosektorille tuo LULUCF-sektorin haastava nielutilanne, joka voi pahimmassa tapauksessa johtaa lisäpäästövähennystarpeeseen taakanjakosektorilla.
- TEM:n tulosalueelle asettama yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoite on 40Mt CO²-ekv. kasvihuonekaasupäästöt ilman LULUCF sektoria vuodelle 2025.
 - Viimeisimmät PEIKKO-skenaariomallinnukset osoittavat, että jo lähiajalle tarvittaisiin kunnianhimoisempi tavoite, sillä PEIKKO WEM-skenaarioissa päästöt ilman LULUCF-sektoria ovat noin 37-38Mt CO²-ekv. 2025.

Huomioita uudistuminen ja vähähiilisyyys -luvun yksittäisiin momentteihin

- 32.20.20. *Energiatehokkuuden ja uusiutuvan energian käytön edistäminen* ja 32.20.41. *Energiatuki*
 - Energiatehokkuutta koskevana tavoitteena mainittu < 275TWh loppukulutus vuonna 2030 ei ole kunnianhimoltaan linjassa PEIKKO WEM-skenaarioiden kanssa, joissa energian loppukulutus 2030 on 260TWh.
 - Energiatehokkuuteen panostamisen tärkeys ei välity talousarvioesityksestä
 - Erityisesti energiatuki laskee merkittävästi vuodesta 2024 vuoteen 2025 (noin 54 miljoonan euron lasku myöntövaltuudessa). Tuen leikkaus on huolestuttava kehitys, sillä Puhtaan energian Suomen kärkihankkeet -rahoitus (32.20.42) ei korvaa tätä rahoitusta, fokusoituen lähinnä teknisten nielujen kehitykseen.

Huomioita uudistuminen ja vähähiilisyys -luvun yksittäisiin momentteihin

- 32.20.42. *Puhtaan energian Suomen -kärkihankkeet*
 - On hyvä, että teknologisten nielujen tarve on tunnistettu ja niitä on lähdetty edistämään. Ilmastopaneelin selvityksen (Kujanpää ym. 2023) mukaan teknologisilla nieluilla on mahdollista tukea Suomen hiilineutraaliustavoitteen saavuttamista 2035, mikäli hankevalmisteluja aloitetaan kiireesti.
 - 140M€ valtuutta voidaan verrata esimerkiksi Ruotsissa BECCS:n edistämiseksi käynnistetyn käänteisen huutokaupan vuosittaiseen maksimitukisummaan, joka on noin 144M€ vuodessa vuosille 2026-2046.
 - Haasteena on lisäksi se, että jos Suomen LULUCF-sektorin nielut samaan aikaan pienenevät, teknisten nielujen investoinnit menevät pienenevien metsänielujen kompensoitiin.
 - Kaiken kaikkiaan esitetty määräraha on vähäinen siihen nähden, että samaan aikaan on tarvetta edistää sekä hiilen varastointia (BECSS) ja hyötykäyttöä (BECCU). Määrärahalla ei myöskään voida korvata panostuksia muihin puhtaan siirtymän teknologioihin.

Huomioita uudistuminen ja vähähiilisyys -luvun yksittäisiin momentteihin

- 32.20.47 Liikennesähkö- ja kaasuinfrastruktuurin edistäminen
 - Linjaus tuen suuntaamisesta raskaan liikenteen suuritehoisen latausinfrastruktuurin, uusiutuvan vedyn ja nesteytetyn biokaasun investointihankkeiden tukemisesta on kannatettava, koska Suomessa on nykyisellään riittävä julkinen latausverkosto sähköiseen henkilöautokantaan nähden, mutta raskaan liikenteen käyttöön tarvittava julkinen latausinfrastruktuuri puuttuu lähes täysin.
 - Tähän tarvitaan merkittäviä uusia tukia, eikä tukia tule vähentää budjettiehdotuksen mukaisesti.
 - Raskaan liikenteen latausasemien rakentamista tulee tukea siten, että saavutetaan AFIR asetuksen TEN-T-tieverkon vaatimuksia parempi kattavuus. Samalla latausinfra rakentamista tulee kasvattaa maaseutu ympäristössä myös henkilöautoille.
 - Lue lisää Ilmastopaneelin viimeisimmästä raportista Seppälä ym. 2024. Tieliikenteen päästövähennystoimet ja niiden vaikutukset. Suomen ilmastopaneelin raportti 1/2024.
<https://ilmastopaneeli.fi/hae-julkaisuja/tieliikenteen-paastovahennystoimet-ja-niiden-vaikutukset/>

Kiitos!

Kati Koponen

Kati.koponen@vtt.fi

ILMASTOPANEELI

info@ilmastopaneeli.fi

